

Några uppgifter rörande Rävåla Hytta.

Utdrag ur Bergsmästarrelationer, Bergscollegie Arkiv.

Odaterad realation (trol. från omkr. 1640).

En gammal hytta Refwåla, där till är skog överflödigt nog, och brukas av bergsmän 3.

Anno 1669.

Reffwåla Grufva, 1 sf. är öde och utbrutin
Reffwåla Bergsmanshytta, 1 brukas
Ibidem Köpmanshytta 1 brukas

Anno 1694.

Räfvåla Bergsmanshytta uppbyggd Anno 1633. Haver mycket liten vattudräkt och allenast sjövattnen som av mossar och bergen tillhoppa vankas, brukas av 8 bergsmän, som hava liten åker och svulten sandjord, som till vårsäd brukas, men god skog. Hyttan är taxerad för 14 lp, märkt med N:o 17 och gjort i år 11 skeppund tionde.

Anno 1711.

Räfvåla Bergsmanshytta 1633 privilegierad, besittes nu av 14 st bergsmän. Hyttan är belägen på Rävåla egna ägor mitt i byn, och vattnet kommer ifrån Strömmingsbäcken samt mossar och berg, går med överfall, brukas 5 å 6 veckor om året, hyttemärket är 17, skattar 14 lp om dygnet, järnet föres till förlagsmän, deras hemmansskogar har en vacker vidd, och till växten god: tillverkningen stiger ungefär till 300 skeppund eller något över, malmen tages ifrån Björnberget och Grängesberget samt Risgruvan.

Anno 1737.

Räfvåla, varå Privilegium 1633 utfärdades, innehaves av Bergsmän, vilka 10 å 12 veckor om året, med egna försvarliga skogar, samt överfallsvattnen, kommande ifrån den så kallade Strömmingsbäcken samt kärr och mossar, deras tckjärn tillverka.

Utdrag ur Bergstingsprotokoll, Rättsprotokoll för Öster- och Väster Bergslagen 1653 - 1686.

Anno 1676. H. 211.

Räfvåla-karlarnes hyttemärke Nr 17, befanns vid Ramnäs och annorstädes vara kallbräckt, som Älderman Schönbergs attest utvisar, daterad 15 Febr. 1676. Bergsmännen äro samtliga stända, men nu ej tillstädes, därför pliktar för stämningss försittande:

Lars Eriksson	3 daler
Lars Persson	3
Per Hansson	3
Olof Olsson	2
Hans Michelsson	3
Per Hansson	3

Och saken står dem upp till nästa bergsting att svara för sitt järn.

Utdrag ur Specialjordebok 1817.

Generella anmärkningar.

Räfvåla Hytta är anlagd 1634. Hyttemärket är N:o 17. Tiondeavgiften är 14 Lp om dygnet. Skogsvidden är ej uppmätt, men räknas till 150 tunnland på varje 1/8 hemman.

Blåsning har icke varit härstädes på flera år, ty som Grangärdes skogarna i allmänhet äro så avbrukade, att utom Norhyttan, knappt något Hyttelag kan blåsa utan köp av kol från Gagnef och Floda, har detta Hyttelag nästan upphört, emedan läget betager all tillgång på köpekol.

Av ålder har denna Hytta varit delad mellan bergsmän och ståndspersoner såsom den ännu är, och utgjorde en tid grunden för någon del av Bockhammars Smidet. I början av 1800-talet blev Hyttan nybyggd av Handelshuset Lorricks i Stockholm och Ludvika Bruks ägare så att bergsmännen i stället för delägare blevo inbrukare med rätt till blåsning mot lega av ett skeppund tackjärn om dygnet på värmd Hytta. Nu senare även då blåsning ej skett hava bergsmännen som äga kol, nedbrukat dem i Sunnansjö och Gonäs.

Tackjärnet gick fordom till Bennshammar eller Hasselska Verken i Norrland. Gjutning idkas ofta härstädes, och lærer väl ingen Hytta finnas i Bergslagen mera tjänlig till detta ändamål, genom nära grannskap till gruvorna och sjötransport för effekterna. Sådant lærer väl ock vara den nye ägarens plan, men under sista åren har blåsmaskin och dammar så förfallit, att blåsning ej ännu kunnat ske.

Svedning övas, ej alltid med urskillning, och är synnerligen skadat genom underlåten hägnad. Kolningen sker med liggmilor.

40 à 50 tunnor säd köpes, och utsädet räknas göra cirka 32 tunnor vårsäd på hemmanet, samt lämna i avkastning 5:e kornet.

Sunnansjö och Räfvåla byar äro ej fullkomligen åtskilde, utan räknas en del av Sunnansjö fjärdedelar till Räfvåla By.

Vattentillgången är överflödig. En äldre hytta vid Räfvåla är ödelagd på 1600-talet.

HISTORIK ÖVER RÄFVÅLA HYTTA

I ett protokoll av den 14 aug. 1828 vid möte i Grangärde sockenstuga med delägarna nämnda hytta skrivet av Kommissionslantmätaren Frans Cralius får man veta att hyttan saknade rostugn. Samtliga delägare hade var sin rostugn vari malmen rostades. De hade också var sin järnbod och var sitt kolhus. Tydligt hade rostgroparna, varav en del ansågs ligga för nära hyttan, samt järnbodar och kolhus anlagts planlöst så att förhållandena blivit ohållbara och en genomgripande omreglering nödvändig.

Då hade samtliga delägare samlats för att överenskomma om hyttbackens fördelning för olika ändamål.

Rostgroparna skulle fördelas i storlek efter det antal blåsningsdygn som delägarna disponerade.

Hyttan var nämligen indelad i 24 blåsningsdygn som uppdelades mellan delägarna efter deras andelar.

Följande personer voro antecknade som delägare:

Brukspatron	Vetterdal	Ludvika	6 1/4	dygn
"-	Gellsén	Räfvåla	6 3/4	"-
Inspektör	Tunells arvingar		1 1/2	"-
Bergsman	Per Olsson	Orrnäset	1	"-
"-	Spik Jan Larsson	Räfvåla	1	"-
"-	Lars Andersson	"-	1 1/2	"-
"-	Per Mårtensson	"-	1	"-
"-	Daniel Persson	"-	1/2	"-
"-	Hagfall Erik Jansson	"-	1	"-
"-	Anders Schönberg	"-	1/2	"-
"-	Per J. Jansson	"-	1	"-
"-	Per Nils Petter Persson	"-	1/2	"-
"-	Per Andersson	Lågnäset, Sunnansjö	1	"-
"-	Puss Jan Persson	Kvarngärdet, Sunnansjö	1/2	"-

Historiken framtagen av framlidne Stig Olof Runnberg
Malbacken Saxdalen.